

Ur *Covert Action Quarterly* hösten 1997

John Pilger

Den långa hemliga alliansen – Uncle Sam och Pol Pot

USA bidrog inte bara till att skapa de förhållanden i Kambodja som möjliggjorde för de Röda khmererna att ta makten 1975, utan stödde också aktivt denna folkmordsorganisation både politiskt och finansiellt. Redan i januari 1980, då Pol Pots styrkor var i exil i Thailand, höll USA på att i hemlighet förse dem med pengar. Mellan 1980 och 1986 uppgick detta stöd till 85 miljoner dollar, vilket avslöjades 1986 under en brevväxling mellan juristen Jonathan Winer (vi den tiden juridisk rådgivare åt senator John Kerry i senatens utrikesnämnd) och de amerikanska vietnamveteranernas stiftelse. Enligt Winer kom uppgifterna från kongressens forskningstjänst (Congressional Research Service, CRS). När Winers brev till vietnamveteranerna kopierades och kom i händerna på Reaganregeringen blev denna rasande. Winer tog avstånd från uppgifterna i brevet, men förnekade inte att de kom från CRS. I ett senare brev till Noam Chomsky upprepade han dock sina ursprungliga anklagelser, något som han i ett samtal med mig bekräftade var ”fullständigt korrekta”.¹

De röda khmererna fick också amerikanskt stöd i FN, som senare blev redskapet för Pol Pots återkomst. Trots att Pol Pots regering hade upphört i januari 1979 då den drevs ur landet av Vietnams armé, fortsatte representanter från Khmer Rouge att vara Kambodjas delegater till FN. Deras position försvarades av USA som en del av kalla kriget, som ett sätt att hämnas på Vietnam, och som en del av USA:s nya allians med Kina (som var Pol Pots huvudsponsor och en gammal fiende till Vietnam). President Jimmy Carters säkerhetsrådgivare Zbigniew Brzezinski uppgav 1981 att ”Jag uppmuntrade kineserna att stödja Pol Pot”. Han sa också att USA låtsades inget se när kineserna sände vapen till khmererna genom Thailand.²

Som täckmantel för sitt hemliga krig mot Kambodja (d v s den regering som hade ersatt Pol Pots) bildade USA den s k Kampuchea krisgruppen (Kampuchean Emergency Group, KEG), som var baserat i den amerikanska ambassaden i Bangkok och hade en anläggning vid gränsen mot Kambodja. Gruppens uppgift var officiellt att bevaka fördelningen av västländernas humanitära bistånd till kambodjanska flyktingläger i Thailand, och att också i hemlighet se till att mat nådde fram till de Röda khmerernas baser. Amerikanerna kunde säkra flödet av förnödenheter från FN genom den thailändska arméns Specialstyrka 80, som hade egna förbindelseofficerare i kontakt med de Röda khmererna. Två amerikanska biståndsarbetare, Linda Mason och Roger Brown, skrev senare att ”USA:s regering insisterade att mat skulle nå de Röda khmererna. USA ville att leveranserna till de Röda Khmererna skulle få ett sken av trovärdighet i o m att de sköttes av en internationellt känd hjälporganisation”.³

Under trycket från USA överförde FN:s matprojekt (World Food Program) livsmedel till ett värde av USD 12 miljoner till Röda khmererna genom den thailändska arméns försorg. Enligt USA:s tidigare biträdande utrikesminister Richard Holbrooke fick ”mellan 20 och 40 tusen Röda Khmer gerillasoldater hjälp”.⁴ Khmererna sattes på detta sätt i stånd att återupprätta sig

¹ Brev från Jonathan Winer till Larry Chartienes (Vietnam Veterans of America) som hänvisade till Congressional Research Service, 22.10.1986. Brev från Winer till Noam Chomsky, 16.06.1987. Telefonsamtal med författaren, augusti 1989.

² Elizabeth Becker, *When the War Was Over*, Simon and Schuster, 1986, sid 441.

³ Linda Mason and Roger Brown, *Rice, Rivalry and Politics: Managing Cambodian Relief*, University of Notre Dame Press, 1983, sid 135, 160.

⁴ William Shawcross, *The Quality of Mercy: Cambodia, Holocaust and Modern Conscience*, André Deutsch, 1984, sid 289, 345, 395.

som en stridstyrka baserad i Thailand, varifrån de under mer än 10 år fortsatte att destabilisera Kambodja.

KEG uppgavs från officiellt håll vara underställt det amerikanska utrikesdepartementet. Men dess ledning utgjordes av underrättelseofficerare med mångårig erfarenhet av Indokina (d v s Vietnam, Laos och Kambodja). Under tidigt 80-tal leddes organisationen av en viss Michael Eiland. Hans karriär återspeglar kontinuiteten i USA:s intervention i Indokina. Under 1969-70 var Eiland befälhavare för en hemlig amerikansk truppstyrka som bar täcknamnet "Daniel Boone" och var ansvarig för spaning i samband med USA:s bombning av Kambodja.⁵ 1980 satt överste Eiland på USA:s ambassad i Bangkok och var chef för KEG, som då uppgavs vara en "humanitär" organisation. Han var ansvarig för att tolka satellitbilder tagna över Kambodja och blev en uppskattad källa för en del västerländska journalister i Thailands huvudstad, som i sina reportage hänvisade till honom som "västerländsk analytiker". Eilands "humanitära" uppgifter meriterade honom för utnämningen till chef för den militära underrättelsetjänstens (Defense Intelligence Agency, DIA) verksamhet i Sydostasien. Denna befattning är en av de viktigaste inom den amerikanska spionageverksamheten.

I november 1980 upprättade den nyligen valda Reaganregeringen direkt kontakt med de Röda khmererna då doktor Ray Cline, en tidigare biträdande direktör i CIA, gjorde ett besök på ett av khmerernas fälthögkvarter inne på kambodjanskt territorium. Cline var då en av Reagans rådgivare. Källor i Washington uppger att inom ett år efter Clines besök fanns 50 CIA-agenter i Thailand för att driva Washingtons Kambodja-projekt. Förvirringen växte angående skiljelinjen mellan internationell biståndsverksamhet och USA:s krig. Tex utsågs en överste i den amerikanska militära underrättelsetjänsten (DIA) som "förbindelseofficer med ansvar för säkerheten" inom FN:s hjälpverksamhet (United Nations Border Relief Operation) och dess enhet för skydd av flyktingar (Displaced Persons Protection Unit). Källor i Washington uppgav att översten i själva verket fungerade som en länk mellan regeringen i Washington och de Röda khmererna.⁶

Med FN som bas

Under 1981 blev flera regeringar, vissa av dem allierade med USA, klart missnöjda med charaden att FN fortsatte att erkänna Pol Pot som Kambodjas legitime statschef. Detta missnöje yttrade sig dramatiskt när en journalistkollega till mig, Nicholas Claxton, gick in en bar i FN-byggnaden i New York tillsammans med Thaoun Prasith, som var Pol Pots representant. "Inom några minuter var baren tom", sa Claxton. Uppenbarligen måste någonting göras.

1982 uppfann USA och China, med stöd från Singapore, "Koalitionen av Kampuchéas demokratiska regering" (Coalition of the Democratic Government of Kampuchea) som, vilket påpekades av Ben Kiernan, varken var en koalition, demokratisk eller en regering, och inte fanns i Kampuchea.⁷ Den var istället vad CIA kallade "en mästerlig illusion".

Kambodjas tidigare statschef, prins Norodom Sihanouk, hade utsetts till den sk koalitionsregeringens chef. Annars hade ingenting ändrats. De Röda khmererna styrde koalitionen två "ickekommunistiska" medlemmar, Sihanouks grupp och Khmerfolkets nationella befrielsefront (Khmer People's National Liberation Front, KPNLF). Den världsvane Thaoun Prasith, Pol Pots ambassadör till FN, fortsatte att tala på Kambodjas vägnar. Han var en av Pol Pots

⁵ William Shawcross, *Sideshow: Nixon, Kissinger and the Destruction of Cambodia*, André Deutsch, 1979.

⁶ Överstens roll "förtydligades" vid ett möte av staben tillhörande Senate Intelligence Committee den 10 februari 1980 enligt John Pedler, som deltog i mötet.

⁷ *Inside Asia*, feb och juni 1985. Kiernan blev senare direktör för Cambodian Genocide Program vid Yale University.

närmaste män och hade 1975 uppmanat sina landsmän i exil att återvända hem, varefter många av dem ”försvann”.

FN blev nu redskapet för att straffa Kambodja. Under hela FN:s historia är det bara en enda stat i Tredje världen som nekats utvecklingsstöd från FN, och det är Kambodja. USA och Kina såg till att regeringen i Phnom Penh inte fick ha någon representant vid FN. Ledande internationella finansiella institutioner utestängde Kambodja från samtliga internationella avtal om handel och kommunikationer. Till och med Världshälsoorganisationen (WHO) förvägrade Kambodja bistånd. Religiösa föreningar i USA förbjöds av regeringen att sända böcker eller leksaker till föräldralösa barn i Kambodja. En lag från första världskriget som innebar förbud mot handel med fienden (Trading with the Enemy Act) användes mot Kambodja och naturligtvis mot Vietnam. Inte ens Kuba och Sovjet utsattes för en så pass total blockad, utan några humanitära eller kulturella undantag.

År 1987 hade KEG uppstått i ny skepnad, som Arbetsgruppen för Kampuchea (Kampuchea Working Group). Chef var samme överste Eiland från Defense Intelligence Agency. Arbetsgruppens uppgift var att förse den så kallade motståndsrörelsens ”ickekommunistiska” medlemsgrupper med stridsplaner, krigsmateriel och information som inhämtats av amerikanska rymdsatelliter. Den anti-kommunistiska täckmanteln möjliggjorde att USA:s kongress, sporrad av det demokratiska partiets ledamot och vietnamhataren Stephen Solarz, godkände både öppet och hemligt stöd till den s k motståndsrörelsen. Fram till 1990 accepterade kongressens övriga ledamöter Solarz påstående att hjälpen inte alls hamnade hos de Röda khmererna eller hjälpte Pol Pot, och att massmördarens USA-stödda allierade ”är inte ens i närheten av dem (de Röda khmererna)”.⁸

Militära förbindelser

Det var regeringen i Washington som betalade räkningarna. Den thailändska armén stod till tjänst med logistik. Singapore var mellanhanden och fungerade som huvudled för leverans av västerländska vapen. Singapores tidigare premiärminister Lee Kuan Yew ställde sig bakom USA:s och Kinas krav att Khmererna borde delta i en uppgörelse om Kambodja. Enligt Yew ”var det journalisterna som har gjort dem till demoner”.⁹

Vapen från Västtyskland, USA och Sverige sändes till de Röda khmererna via Singapore eller tillverkades på licens av Chartered Industries, ett statligt ägt företag i Singapore. En del av dessa vapen erövrades senare från de Röda khmerernas styrkor.

Genom förbindelsen med Singapore kunde Bush-regeringen fortsätta med det hemliga biståndet till ”motståndsrörelsen”, trots att detta var i strid med en lag stiftad av den amerikanska kongressen 1989 som förbjöd t o m indirekt militärt bistånd till de Röda khmererna.¹⁰

I augusti 1990 avslöjade en tidigare medlem i de amerikanska specialstyrkorna (Special Forces) att han på order förstört dokument som visade att amerikansk ammunition överförts från Thailand till de Röda khmererna. Medlemmar av den amerikanske presidentens säkerhetsråd (NSC) hade enligt uppgiftslämnaren varit inblandade.¹¹

I samband med att Kampuchesas s k demokratiska koalitionsregering upprättades 1982 och Pol Pots man förblev Kambodjas representant i FN, inledde USA militär träning och utrustning av soldater som tillhörde koalitionen båda ”ickekommunistiska” medlemsorganisationer. Dessa

⁸ *New York Times*, 14.05.1989.

⁹ *BBC*, Shortwave Broadcast Summary, 1990.

¹⁰ *Cambodia: The Betrayal*, Central Television, 1990.

¹¹ *San Francisco Examiner*, 12 och 15.08, 1990.

leddes av Prins Sihanouk och hans tidigare minister Son Sann och bestod mestadels av frilansare och banditer. Som militär styrka var de värdelösa utan Pol Pots 25.000 välutbildade och disciplinerade soldater. Prins Sihanouks son och militärbefälhavare Norodom Ranariddh medgav att det var de Röda khmererna som ledde koalitionen. ”De Röda khmererna är vår främsta angreppsstyrka, och vi firar deras framgångar som om de vore våra egna”.¹²

I likhet med Contras i Nicaragua (också beväpnade och finansierade av USA) var koalitionen taktik att terrorisera landsbygden genom att angripa ur bakhåll och anlägga minfält. Syftet var att destabilisera regeringen i Phnom Penh och låsa vietnameserna i en ohållbar konflikt – deras eget ”Vietnam”.

För amerikanerna i Bangkok och Washington var Kambodjas öde länkat till ett krig som de själva hade tekniskt sett förlorat sju år tidigare. ”Att låta Vietnam förblöda på slagfält i Kambodja” var ett uttryck som gillades av de människor som bestämde USA:s politik. Det långsiktiga målet var att förrinta den förlamade vietnamesiska ekonomin och om nödvändigt störta regeringen i Hanoi. På denna ruin skulle den amerikanska makten återställas i Indokina. (*Enligt fredsavtalet mellan USA och Vietnam skulle USA betala 4,5 miljarder dollar i skadestånd. Inte en cent har betalats.*)

Britterna, som har haft speciella militära styrkor i Sydostasien sedan andra världskriget, spelade också en nyckelroll i upprätthållandet av Pol Pots armé. Under den så kallade Irangate-skandalen 1986 avslöjades att USA hade ingått ett hemligt avtal om att leverera vapen till Iran för att få gisslan på den ockuperade amerikanska ambassaden i Teheran frisläppta.

I en intervju med journalisten Simon O’Dwyer-Russell av brittiska *Sunday Telegraph* sa en tjänsteman på det brittiska försvarsdepartementet ”Om kongressen hade upptäckt att amerikanerna var inblandade i hemlig träning i Indokina, inte minst med Pol Pot, skulle det ha blivit en riktig skandal (”the balloon would have gone up”), det var ett av dessa klassiska Thatcher-Reagan arrangemang. Man föreslog Thatcher att SAS (brittiska Special Army Service) skulle ta över verksamheten i Kambodja, och hon instämde”.¹³

Washington ger Pol Pot ansvarsfrihet

Strax efter början av kriget mot Irak i januari 1991 kallade George Bush den äldre Saddam Hussein ”en ny Hitler”.¹⁴ Hans krav för ”en ny Nürnbergrättegång” för Saddam upprepades sedan i den amerikanska kongressen och i London.

Det var en ironisk distraktion. USA har sedan Hitlers död hållit sig med ett nätverk av Hitlerlika tyranner, t ex Suharto i Indonesien, Mobutu i Zaire och en rad gangstrar i Latinamerika, av vilka många hade studerat vid USA:s tortyrhögskola i Panama, den så kallade School of the Americas. Men bara en av dessa har av världssamfundet betraktats som fullt jämförbar med Hitler. Hans brott beskrivs i en rapport sammanställd för FN:s kommission för de mänskliga rättigheterna som ”de värsta som inträffat sedan nazismen”.¹⁵

Denna man är givetvis Pol Pot, som måste säkerligen förundras över att han har haft sådan tur. Inte bara att han blev så varsamt behandlat. Hans trupper fick mat, utrustning och träning, hans representanter fick fulla diplomatiska privilegier, men – till skillnad mot Saddam

¹² 1990 meddelade Ranariddh att vid ett angrepp på Siem Reap ”skulle Röda Khmererna vara huvudstyrkan”. Associated Press, 11.10.1990, *Indochina Digest*, 6.10.1990. Hans uttalande om att Sihanouk firade Khemernas seger som sin egen rapporterades i *Sunday Correspondent* (London), nr. 5 1989.

¹³ Berättades av en källa i Försvarsdepartementet (Defense Ministry) till O’Dwyer-Russell, som i sin tur berättade det för mig.

¹⁴ *The Guardian*, 16.10.1991.

¹⁵ *The Guardian*, 4.11.1989.

Hussein, hans beskyddare lovade honom att han aldrig någonsin skulle behöva stå till svars för sina brott.

Deras löfte blev offentligt 1991 när FN:s utskott för de mänskliga rättigheterna avstod från att framlägga en resolution om Kambodja som hänvisade till ”övergrepp så omfattande att de motsvarade folkmord som begicks särskilt under de Röda khmerernas styre”.¹⁶ (!) Utskottet beslöt i stället att ingen av FN:s medlemsstater skulle i framtiden ”uppleta, anhålla, utlämna eller rättsligt förfölja personer vilka bar ansvaret för i Kambodja begångna brott mot mänskligheten”. Medlemsstaternas regeringar uppmanades att inte längre ”förhindra att personer ansvariga för folkmord under perioden mellan 1975 och 1978 skulle återkomma till makten”.¹⁷

Försäkringar om ansvarsfrihet för folkmordsförbrytarna återfanns också i den ”fredsplan” som uppgjordes av FN:s säkerhetsråd, d v s av USA. Av hänsyn till Pol Pots kinesiska beskyddare ersattes ordet ”Folkmord” med den förskönande omskrivningen ”intill nyligen förd praktik och politik”.¹⁸ FN:s s k fredsplan påverkades starkt av Henry Kissinger, som tidigt under 70-talet spelade en ledande roll i den massiva bombningen av Kambodja.¹⁹

Innan igångsättningen av FN:s ”fredprocess” i Kambodja fokuserade den västerländska propagandan på de Röda khmerernas styrka för att motivera deras deltagande i processen. Khmerernas antal uppgick enligt FN-tjänstemän och amerikanska och australiska diplomater till mellan 35 och 40 tusen man. ”Du förstår, sa de, att vi inte kan lämna denna starka kraft utanför tältet.” Så fort som de Röda khmererna hade välkomnats tillbaka till Phnom Penh och fått kontroll över mellan en kvart och en tredjedel av Kambodjas landsbygd, vägrade de att delta i de val som skulle hållas. Då ändrades melodin. Numera var de Röda khmererna ”slut” enligt den västerländska diplomatkåren. Khmererna hade blivit ”hopplöst försvagade”.

Under tiden höll de Röda khmererna på att etablera sig som historiens rikaste terroristgrupp genom att sälja ädelstenar och delar av Kambodjas skogar till köpare i Thailand, vars regering hade undertecknat ”fredsoverenskommelsen”. De Röda khmererna inrättade fyra stora nya baser på thailändskt territorium, en av dem med ett fältsjukhus. De vägar som ledde fram till khmerernas baser bevakades av den thailändska armén.

Temat ”de är slut” gäller fortfarande (1997). Gruppen har utan tvekan blivit numerärt försvagad genom utmattning och deserteringar. Men deras antal var alltid ett missvisande mått på deras styrka. USA:s utrikesdepartement (State Department) tycks i alla fall inte sätta någon tilltro till påståendet att gruppen försvagats. Talesman Nicholas Burns hävdade den 10 juli i år (1997) att Khmererna ännu räknar ”tusentals medlemmar”.²⁰

Det verkliga hotet från de Röda khmerernas sida är deras varaktiga skicklighet att bedra och infiltrera. Innan de tog makten 1975 hade de sitt folk utplacerat överallt i Phnom Penh. Säkerligen håller något liknande på att ske just nu. En invånare i Phnom Penh sade nyligen om khmererna att ”de finns överallt”.

”Rättegången” mot Pol Pot i år (1997) var en uppvisning i politisk teaterkonst, men var annars värdelös som ett besked om gruppens styrka och kortsiktiga mål. Sanningen är att ingen

¹⁶ *Agence France Presse*, 30.08.1990.

¹⁷ *The Cambodian Genocide: Issues and Responses*, Ben Kiernan, sid 28.

¹⁸ *Ibid*, sid 29.

¹⁹ *The Times* (London) 5.06.1990 citerade Henry Kissinger: ”Det skulle inte förvåna mig om Kina, utifall det fortsätter i nuvarande riktning, om 10 framstår som friare än Ryssland, samt rikare”. Kissinger har betydande affärsintresse i Kina, och i juli 1989 hade han uppmanat vicepresident Bush att behandla Kina som en mest gynnade nation, trots de blodiga händelser på Tianammen-torget några veckor tidigare. Kissinger menar att de kinesiska ledarna har ett lugnande inflytande i Sydostasien, och stödjer Kinas ”nuvarande inriktning”.

²⁰ *State Department Briefing Transcript*, USA:s UD, 10.07.1997.

utomstående kan ange vad dessa är, och detta i sig är ett mått på organisationens styrka och uthållighet. Den kambodjanske ledaren Hun Sen har också fortsatt att visa respekt för Khmerernas verkliga och hotande ambitioner.

Medierna tycker om att framställa Pol Pot som ett monster. Denna framställning är förenklad och farlig. Det är hans Faustliknande kompanjoner i Washington, Beijing, London, Bangkok, Singapore och på annat håll som bör uppmärksammas på allvar. De Röda khmererna har fungerat som redskap för deras konvergerande mål inom regionen.

Eric Falt, FN:s talesman i Phnom Penh då ett manipulerat FN firade sin ”seger” i Kambodja, berättade för mig med ett fruset leende att ”Fredprocessen inriktades på att de Röda Khmererna skulle bli anständiga”.²¹ De är värda ett bättre öde.

Mer om Kampuchea

[Motsättningar i Kampucheas kommunistiska rörelse](#) av Ben Kiernan

[Konflikten mellan Kampuchea/Kina och Vietnam](#) (artiklar ur tidskriften *Kommentar*.)
[Vietnam – Kampuchea](#) av Maud Sundqvist

²¹ Intervjuade av författaren i filmen *Return to Year Zero*, Central Television, London, mars 1992